

Peter Andreas Heiberg: *En Draabe i det store Hav af Skrifter om Skrivefriheden, tilegnet Commissionen, Kjøbenhavn, 1797*

[I uddrag]

(...)

Min Meening er min Eiendom. Staten har ligesaa lidet Rettighed til at berøve mig den, som min Formue. Den Magt, der berøver mig den første, gør mig til en Slave; den der berøver mig den sidste, til en Tyv eller en Betler. Kuns da naar jeg misbruger een af Deelene til at forstyrre den offentlige Roelighed, har Staten Ret til at sætte Grændser for mig¹. Om jeg erklærer det for min Meening, at man, under visse Omstændigheder, kan, med en frelst Samvittighed, bryde sin Eed, da kan jeg ikke troe at Staten har Ret til at straffe mig² for denne Yttring; men den straffe mig efter Loven, det Øieblik jeg bryder samme til Skade enten for det offentlige eller nogen enkelt Medborger! Ved at straffe Meening, der ikke er bleven til Handling, vinder Staten intet andet end at den danner en Mængde Hyklere, der lure paa Leilighed til at udføre i Handling hvad de ikke vove paa at sige; den straffer mig, fordi jeg bruger min vel erhvervede Eiendom uden Skade for nogen. Om endog min Meening kan blive skadelig, bør jeg dog ikke, efter mine Tanker, straffes derfor, med mindre det er klart, at jeg har villet skade dermed; det var ligesom om man ville straffe den der brugte Ild, fordi den kan ødelægge Byen; og selv denne Straf var mindre uretfærdig, siden man har Exempel paa, hvad Ulykke Ilden har anrettet; da man derimod aldrig skal kunne bevise at nogen betydelig Ulykke er opkommet af privat Mands Meening, saa længe han ikke har været i Stand til at gjøre den til Regentens og de Magthavendes Meening. – Salvo secus sententium judicio.

(...)

”Man maae ikke skrive imod Constitutionen og Regieringen.” Heraf flyder, at man maae skrive for samme. Atter Eensidighed! En saadan Indskrænkning kan umueligen være fordeelagtig enten for Constitution eller Regiering. Her gielder omtrent det samme, som ovenfor er sagt i Anledning af Religionen. Skulle vi alleene have Lov til at skrive for, og ikke mod, saa bort med Ordet Skrivefrihed! da bør de, der foreslaae en Lov med saadan Indskrænkning, tillige foreslaae et nyt Ord, der ikke indeholder meere end Begrebet om det lidet, man vil unde os. Hvor jeg blot har Lov til at rose og ikke til at laste, der er ingen Frihed. Vi regieres ikke, vi have ikke vores Constitution, gratis; vi betale derfor; dette maae, det bør saa være; og jeg skulde ikke have Ret til at sige, naar jeg tænker det: jeg regieres slet for mine Penge! Selv da, naar et Menneske taler saaledes imod sin Overbeviisning, af Ondskab og Skadefryd, kan en Regiering, der er sig selv bevidst om sine redelige Hensigter, roelig lade ham skraale. Tusende Borgere, der ere tilfreds med Regieringen, ville overstemme ham; og om endogsaa disse tie, om hiin endog skulle staae eene paa Torvet med sit Anhang, saa veed dog vel enhver Regiering, at det ikke er med Skraal man styrter Throner; og den gode Regiering vil føle, at den tause og fornøjede Borger aldrig laaner nogle uroelige Hoveder deres Hænder til et Vovespil, hvor der er meere at tabe end at vinde.

Men ikke nok hermed. Selv den onde Regiering, den der er sig bevidst sine Undertrykkelser, sine Forbrydelser imod Sandhed og Menneskerettigheder, handler aldeles upolitisk, aldeles imod sin

¹ Ifald ellers den offentlige Roelighed kan forstyrres ved Meeninger; hvilket jeg ikke troer, førend Meeninger ere blevne til Handlinger.

² Ovenmeldte Forfatter vil at det skal hedde benaade mig, vid. pag. II. Om Ord bør man ikke stride. Jeg kjender ikke Regieringens Grunde i den Sag, hvortil her sigtes. Mueligt maatte jeg bifalde dem, om jeg kjendte dem. At min Forstand misbilliger en Virkning, hvortil den ikke kjender Aarsagen, er man vel billig nok at tilgive den.

egen Fordeel, ved at lægge Baand paa Tankens Yttring. Den tvungne Taushed er langt mere farlig end det meest hørøstede Misnøje. Der er en sand Lægedom i den Handling at yttre sin Vreede. Den hidsige Mand, der tør lade sin Galde frit Rum, bliver som oftest bag efter spag som et Lam; naar derimod den, der tvinges til at æde Vreden i sig, bliver saa meget meere forbittret. Hvorledes skal den onde Regent lære at kjende og vogte sig for sine Uvenner, naar ingen har Lov til at erklære sit Misnøje med ham? Hundrede aabenbare erklærede Fiender ere mindre farlige end en eeneste hemmelig. Ofte, naar en saadan Regent troer sig omringet af lutter Venner, staaer hans arrigste Fiende bag ved hans Stoel, bevæbnet med en Dolk, og venter kuns paa et gunstigt Øjeblik til at gjennembore ham.